

PRIRUČNIK ZA ŽUPNI VJERONAUK U ŽUPI SVETOG MATEJA U MOSTARU

Mostar, 2013.

Biblija – književno umjetničko djelo i sveta knjiga

Biblija ili Sвето pismo staroga i Novoga zavjeta jest remek – djelo svjetske književnosti koje je stoljećima nadahnjivalo, danas nadahnjuje umjetnike u njihovu književnom, likovnom, glazbenom, scenskom i drugom umjetničkom stvaralaštvu.

No, Biblija je za kršćane sveta knjiga, Bogom nadahnuta knjiga – takva knjiga u kojoj vjernici prepoznaju Božju riječ, knjiga preko koje nam Bog objavljuje najdublje i neizrecive tajne o sebi i o nama ljudima. Čitajući biblijske tekstove Staroga i Novoga zavjeta, otkrivamo najdublje tajne o tome tko je Bog i tko smo mi ljudi: otkrivamo da je Bog Ljubav i da Bog svakoga od nas poziva u neizrecivo zajedništvo svoga života, svoje ljubavi. Biblija je nastajala kroz više od jednog tisućljeća i u njezinu su pisanju sudjelovali mnogi autori. Starozavjetne su biblijske knjige nastajale tijekom deset stoljeća prije Isusa Krista, a novozavjetne su knjige nastajale oko pola stoljeća (između 50. i 100. godine po Kristu).

Biblija je kao književno umjetničko remek djelo i kao sveta knjiga

– najcjenjenija, najčitanija i najviše prevodena knjiga na svijetu. Prevedena je na sve jezike svijeta: ukupno 1800 jezika.

Knjige Svetoga pisma podijeljene su na poglavlja (glave), a poglavlja na retke. Svako poglavlje i svaki redak označeni su

brojevima. Kod prepisivanja i prevođenja ni jedna se rečenica ne smije izostaviti.

Stari zavjet govori o Božjem narodu Izraelu: kako ga je Bog izveo iz ropstva u Egiptu, kako ga je odgajao i kako je taj narod čekao Spasitelja. Sastavljen je od 46 knjiga.

Novi zavjet priopovijeda o životu, nauci, muci smrti i uskrsnuću Isusa Krista, životu prve kršćanske zajednice i navještaj budućih događaja opisan u Knjizi Otkrivenja. Novi zavjet sastoji se od 27 manjih knjiga. Dijele se na: evandelja, Djela apostolska, Poslanice i knjigu Otkrivenja.

Poslanica ukupno ima 21, od toga 13 Pavlovih, 2 Petrove, 3 Ivanove, 1 Jakovljeva i 1 Jude Tadeja. Dvadeset prva poslanica je poslanica Hebrejima, za koju se dugo smatralo da ju je napisao sv. Pavao, ali autor zapravo nije poznat.

Kako su nastala četiri evanđelja i Djela apostolska?

Četiri evanđelja (po Mateju, Marku, Luki i Ivanu) i Djela apostolska zapravo na različite načine opisuju i iznose radosni

događaj koji su iskusili (doživjeli i upoznali) apostoli i ostali Isusovi učenici, pripadnici prvih kršćanskih zajednica: neizrecivo velik i radostan događaj Isusa Krista koji je za svoga života navjestio i počeo ostvarivati Radosnu vijest o novome Božjem svijetu i koji je po svome Duhu trajno prisutan u svojoj Crkvi te po njoj nastavlja djelo naviještanja i ostvarivanja Radosne vijesti među svim narodima. To moramo imati stalno na pameti dok razmišljamo kako su nastala četiri evanđelja i Djela apostolska. Možemo reći da su

evanđelja i Djela apostolska nastala tijekom punog jednog stoljeća i to kroz tri etape (razdoblja):

1. Evanđelja i Djela apostolska već su počela nastajati, kao u klici, tijekom Isusova života (od 1.. god. naše kršćanske ere do 30 god.),

osobito nakon susreta i upoznavanja Isusa Krista tijekom njegova javnog djelovanja.

2. Evandelja i Djela apostolska već su bila "začeta" i počela su se rađati odmah nakon Isusova uskrsnuća i dolaska Duha Svetoga na prve duhove: apostoli i ostali Isusovi učenici usmenim putem prenosili i neki su od njih djelomično zapisivali ono najvažnije što su doživjeli i spoznali iz susreta s Isusom Kristom i s njegovim prvim zajednicama (to je bilo između 30. i 70. godine po Kristu, u vrijeme prvog naviještanja i liturgijskog slavljenja radosne vijesti o uskrslom Kristu, prisutnom među svojim učenicima po svome Duhu).

3. Evandelja i Djela apostolska konačno su napisana, u današnjem obliku, između 70. i 100. godine po Kristu, u vrijeme kada je trebalo sabrati, zapisati i kao dragocjenu baštinu predati novim naraštajima Isusovih učenika sve ono najbitnije i najvažnije o Isusu Kristu i njegovo Crkvi.

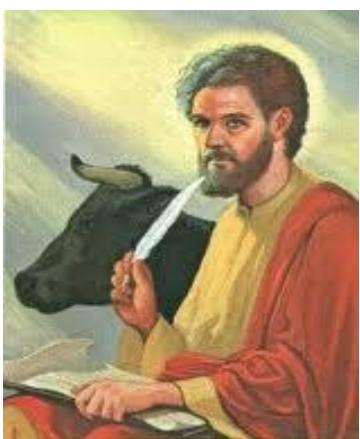
Evangelisti Matej, Marko, Luka i Ivan u svojim evangeljima iznose svoja svjedočanstva ostalih Isusovih učenika o Isusu Kristu i o njegovim zajednicama. Oni pišu ono što su vidjeli i čuli, i ono što su – pod Božjim nadahnućem – razmišljali i spoznali o Isusu Kristu i njegovo Crkvi. U svoje su knjige unijeli ono što se o Isusu Kristu i njegovo Crkvi prenosilo usmenim putem (propovijedanjem, liturgijskim pjesmama i molitvama, katehiziranjem, tj. poučavanjem o otajstvima kršćanske vjere) i ono što je već djelomično bilo zapisano.

Pitanja i zadaci:

1. Kako se dijeli Biblija?
2. Koliko poslanica ima i koji ih je napisao?
3. Što je evangelje, koliko ih ima i koji su autori?
4. Kako su nastala evangelja i Djela apostolska.
5. Opiši jedan evandeoski izvještaj kojeg se najbolje sjećaš.

MARKOVO EVANĐELJE najprije je napisano (najvjerojatnije u Rimu oko 70. god.). napisao ga je MARKO, dugogodišnji suradnik apostola Petra. U Markovu evanđelju zapisano je zapravo propovijedanje apostola Petra u Rimu. Marko je tako sastavio svoje evanđelje da njegovi čitatelji mogu u Isusu Kristu prepoznati Božjeg Sina, osobito iz onoga što je Isus činio. Markov stil (način pisanja) vrlo je jednostavan, živ i privlačan (vrlo je sličan pučkom pripovijedanju). Markovo je evanđelje prvotno napisano za rimsku kršćansku zajednicu. Njegov simbol je lav.

LUKINO EVANĐELJE, po vremenu nastanka, najvjerojatnije je drugo po redu. Napisao ga je Luka – obraćenik iz poganske grčke obitelji, liječnik po zvanju, i dugogodišnji suradnik apostola Pavla – vjerojatno u Antiohiji sirijskoj oko 75-80. godine. Lukino je evanđelju prve redne bilo namijenjeno kršćanskim zajednicama koje su se sastojale od obraćenika s poganske vjere (dakle, od onih koji nisu pripadali židovskoj vjeri). Luka je tako sastavio svoje evanđelje da njegovi čitatelji mogu u Isusu iz Nazareta prepoznati Boga koji je pohodio svoj narod te mu iskazao neizrecivu ljubav i nježnost. LUKA je napisao i Djela apostolska koja možemo smatrati drugim dijelom njegova evanđelja. U toj knjizi Luka prikazuje kako se Radosna vijest o Isusu Kristu i njegovu spasiteljskom djelu širi i kako nastaju nove kršćanske zajednice po cijelom tada poznatom svijetu. Vjesnici Kristova evanđelja jesu osobito apostoli koje pokreće i ispunja snagom Duh

Sveti. Lukin je način pisanja vrlo njegovan i otmjen. Njegov simbol je vol.

MATEJEVO EVANĐELJE

napisano je najvjerojatnije oko 80. godine, i to u prvom redu za kršćanske zajednice koje su se pretežno sastojale od obraćenih Židova. Prema vrlo staroj predaji, autor je toga evanđelja MATEJ, jedan od dvanaestorice Isusovih apostola. Matejevo je evanđelje tako sastavljenog da njegovi čitatelji mogu u Isusu Kristu prepoznati obećanog Mesiju, onoga u kome je Bog ispunio sva obećanja koja je dao svome izabranom narodu u Starom zavjetu. Matejev je način pisanja vrlo sustavan i svečan. Njegov simbol je anđeo.

IVANOVO EVANĐELJE

napisano je oko 95-100. godine, vjerojatno u maloazijskom gradu Efezu. Autor mu je – prema vrlo drevnoj predaji – apostol IVAN. To je evanđelje zapravo veoma duboka meditacija (razmišljanje, razmatranje) o Isusu Kristu kao Božjoj Riječi. Ono je tako napisano da njegovi čitatelji u raspetom Isusu mogu prepoznati živoga Krista, prisutnoga u zajednici njegovih vjernika kojima on dariva svoga i Očeva Duha. Kao što je Markovo, Matejevo i Lukino evanđelje usredotočeno na "Kraljevstvo Božje", tako je Ivanovo evanđelje usredotočeno na

"život vječni – slično kao i "Kraljevstvo Božje" – sastoji se u najprisnijem životnom zajedništvu svih vjernika s Isusom Kristom i preko njega – Duhom Svetim – s Bogom, Isusovim i našim Ocem. – Način pisanja u Ivanovu evanđelju odaje pisca izvanredno dubokog vjerničkog iskustva i visoke kulture.

Dvadeset i jedna poslanica – to su pisma što su ih apostoli pisali kršćanskim zajednicama koje su već bili osnovali po raznim gradovima oko Sredozemnog mora. U tim pismima apostoli su novim kršćanima tumačili što treba vjerovati i kako treba živjeti.

Otkrivenje – tu je knjigu po predaji napisao evanđelist Ivan potkraj 1. stoljeća, kad je kršćanima bilo jako teško jer su ih vlasti trpale u zatvore i ubijale. Ivan je proročki opisao kako će Isus opet doći kao pobednik. Njegov simbol je orao.

Pitanja i zadaci:

1. Kad je napisano Markovo evanđelje i kome je upućeno?
2. Kad je napisano Lukino evanđelje i kome je upućeno?
3. Kad je napisano Matejevo evanđelje i kome je upućeno?
4. Kad je napisano Ivanovo evanđelje i kome je upućeno?
5. Nacrtaj simbol jednog od evanđelista.

Liturgijska godina

1. Božićni ciklus

Božićni ciklus obuhvaća vrijeme došašća i božićno vrijeme.

- Došašće (advent) jest vrijeme od četiri tjedna prije Božića. Obilježeno je iščekivanjem dolaska Gospodnjega i pripravom za taj dolazak. Došašće je dvostruka priprava: za slavni dolazak Gospodnji i za godišnju proslavu njegova prvog dolaska — Božić. Uzor iščekivanja Crkve u to doba jest Blažena Djevica Marija u svom iščekivanju Isusova rođenja.

- Božićno vrijeme ima dva središta: Božić i Bogojavljenje.

Božić je godišnja proslava Isusova rođenja u Betlehemu. Slavi se 25. prosinca. Kršćani susreću Isusa u božićnim otajstvima, koja i njima daju udjela u rođenju Krista — novoga čovjeka. — Na Božić

se posebno svečano slavi misa ponoćka. Uz Božić su također vezani mnogi narodni običaji: badnjak, božićno drvce, slama, darovi... (Dan prije Božića jest Badnjak). Međusobna darivanja prigodom Božića izraz su naše radosti što je Bog ljudima »darovao« svoga Sina Isusa Krista.

Blagdan Svetе obitelji slavi se u nedjelju poslije Božića. Djetinjstvo Isusovo u obitelji Marije i Josipa pruža primjer obiteljskog života svim kršćanskim obiteljima. (Posljednji dan kalendarske godine zove se Silvestrovo, po sv. Silvestru papi kojega se tog dana sjećamo.)

Nova godina obilježena je Svetkovinom svete Bogorodice Marije, kojom se slavi uloga Blažene Djevice Marije u otajstvu Kristova dolaska.

Bogojavljenjem se slavi objava Isusa Spasitelja svim narodima. Na taj se blagdan spominju događaji: prvo Isusovo čudo u Kani Galilejskoj, Isusovo krštenje u rijeci Jordanu i poklon triju Mudraca ili Kraljeva (zato neki taj blagdan nazivaju Sveta tri kralja). Ti se događaji danas otajstveno obnavljaju u našem susretu s Kristom u bogoslužju Bogojavljenja.

Krštenje Gospodnje slavi se u nedjelju poslije Bogojavljenja i njime završava božićni ciklus crkvene godine.

Pitanja i zadaci:

1. Kada počinje a kad završava božićno vrijeme?
2. Što je središte božićnog vremena?
3. Što se slavi na Novu godinu?
4. Što se slavi na Bogojavljenje?

2. Vazmeni ciklus

U njemu se slave otajstva muke, smrti, ukopa i uskrsnuća Gospodnjega, njegova uzašašća i darivanja Duha Svetoga.

• Četrdesetnica (korizma) jest vrijeme priprave za Vazam ili Uskrs. Po uzoru na Isusov četrdesetodnevni post ime mu je četrdesetnica (korizma) i traje četrdeset dana. Korizmena je priprava trostruka: svi se kršćani pripravljaju na Vazam slušanjem Božje riječi,

molitvom, postom i dobrom djelima, kako bi postali što sličniji Kristu odrasli pripravnici za krštenje imaju u vrijeme korizme završne pripreme za veliki čas svoga krštenja u vazmenoj noći; u korizmi na poseban način »činimo pokoru« i pristupamo sakramentu pomirenja kako bismo pomireni s Bogom i Crkvom mogli radosno slaviti Uskrs.

Pepelnica ili Čista srijeda početak je četrdesetnice (korizme). Pepeljenje toga dana pokornički je obred: pepeljenjem, uz riječi »Obratite se i vjerujte Evandelju«, Crkva nam upućuje poziv da ozbiljnije razmislimo o svom životu te da se osobno i zajednički nastojimo istinski obratiti.

Cvjetnica uvodi u Veliki tjedan, tjedan Isusove muke. Svečanom procesijom s maslinovim i drugim grančicama spominjemo se svečanog Isusova ulaska u Jeruzalem ili bolje: svečanog Isusova prijelaza s ovoga svijeta k Ocu po smrti i uskrsnuću.

Veliki četvrtak jest zadnji dan četrdesetnice (korizme), dan pred Vazmom, pa se zato toga dana vrše pripreme za Vazam: posvećuju se sveta ulja za krštenje i potvrdu u vazmenoj noći. Posvećuje ih biskup.

- Vazam (pasha) se slavi »vazmenim trodnevljem Krista umrlog, ukopanog i uskrsnulog«. To je Veliki petak, Velika subota i nedjelja uskrsnuća Gospodnjega (Uskrs). Vazmeno trodnevje zapravo je jedan blagdan: počinje misom Gospodnje večere u predvečerje, tj. na Veliki četvrtak uvečer, a završava večernjom Nedjelje uskrsnuća. U petak popodne slavi se spomen Kristove

smrti, a u noći od subote na nedjelju slavi se Isusovo uskrsnuće svečanim vazmenim bdjenjem. — Vazmeno bdjenje je najsvečanije bogoslužje crkvene godine, a obuhvaća službu svjetla, službu riječi, krsnu službu i euharistijsku službu. Radost Vazma izvire iz vjere u Kristovu pobjedu po smrti i uskrsnuću te iz trajne prisutnosti Uskrsnuloga u njegovoj Crkvi.

• Pedesetnica je vrijeme od Vazma do Duhova i slavi se kao jedan blagdan: blagdan Kristova uskrsnuća. Na početku joj je Vazam, četrdeseti dan po Vazmu jest Spasovo ili Uzašće Gospodnje, a završava blagdanom Duhova. Sva su ova tri blagdana samo različiti vidovi blagdana Uskrsnuća Gospodnjega, koji se slavi kroz pedeset dana. Blagdanom Duhova završava vazmeni ciklus crkvene godine.

Pitanja i zadaci:

1. Kada počinje, a kada završava vazmeni ciklus?
2. Što je Pepelnica?
3. Što je Veliki tjedan, kada počinje?
4. Što je vazmeno trodnevљe?

3. Vrijeme kroz godinu

Tridesetčetiri tjedna izvan božićnog i vazmenog ciklusa crkvene godine ostaju na prvotnom slavljenju Kristova uskrsnuća »u prvi dan sedmice« (nedjelju). To je »vrijeme kroz godinu«. Ima dva dijela:

- od blagdana Krštenja Gospodnjega do Pepelnice
- od Duhova do došašća.

U ovo vrijeme dolaze tri Gospodnja blagdana u kojima slavimo posebna otajstva:

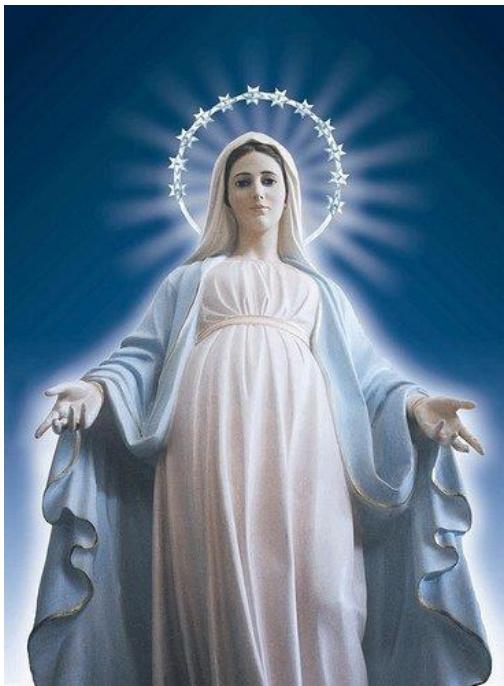
Tijelovo — otajstvo presvete Euharistije tijela i krvi Kristove; Presveto Trojstvo — otajstvo jednog Boga u tri osobe; Krist Kralj — otajstvo kraljevske službe i dostojanstva Kristova.

Štovanje Blažene Djevice Marije i svetih

Tijekom crkvene godine slavimo i blagdane Blažene Djevice Marije i svetih. U njima također slavimo spasiteljsko Kristovo

otajstvo, kako se ono ostvarilo na odabranim članovima Božjega naroda.

- Blažena Djevica Marija bila je po Božjem naumu nerazdruživa suradnica svome Sinu Isusu Kristu u njegovu djelu spasenja. Zato

je bila uključena u slavljenje otajstva Kristova spasiteljskog djela: u božićnom otajstvu kao Bogorodica, u vazmenom kao supatnica s Kristom ali i dionica slave po uznesenju na nebo. Zbog ove posebne zadaće u Božjem djelu spasenja pripada Mariji i posebno štovanje, koje joj Crkva od početka iskazuje. Tijekom povijesti nastali su mnogi blagdani posvećeni Mariji. Danas se u kalendaru Crkve nalaze ovi:

Tri »svetkovine«: Svetkovina Svete Bogorodice Marije (1. siječnja, Nova godina), Uznesenje Blažene Djevice Marije ili Velika Gospa (15. kolovoza). Bezgrešno začeće Blažene Djevice Marije (8. prosinca).

Dva »blagdana«: Rođenje Blažene Djevice Marije ili Mala Gospa (8. rujna), Pohođenje Blažene Djevice Marije (31. svibnja).

Cetiri »obavezna spomendana«: Spomen Blažene Djevice Marije Kraljice (22. kolovoza), Spomen Blažene Djevice Marije Žalosne (15. rujna), Spomen Blažene Djevice Marije od svete Krunice (7. listopada) i Prikazanje Blažene Djevice Marije (1. studenoga).

Cetiri »neobavezna spomendana«: Spomen Majke Božje Lurdske (11. veljače), Bezgrešno Srce Marijino (subota nakon svetkovine

Presvetog Srca Isusova), Spomen Majke Božje Karmelske (16. srpnja) i Posveta bazilike Majke Božje Velike (5. kolovoza).

• Sveci su oni kršćani koji su, vođeni vjerom, naslijedovali Isusa Krista i tako dali herojsko svjedočanstvo za Boga. To svjedočanstvo ima različite oblike:

— Mučenici su zasvjedočili svoju vjeru time što su herojski podnijeli smrt radi Boga.

— Djevice su svjedočile dragovoljnim djevičanstvom radi boljeg služenja Bogu i braći.

— Pastiri (pape, biskupi, svećenici) su svjedočili herojskim zalaganjem za širenje, rast i obranu Crkve.

— Redovnici i redovnice svoju su vjeru i ljubav svjedočili životom u poslušnosti, čistoći i siromaštву radi služenja Božjem narodu.

— Sveti muževi i žene svjedočili su herojskim krepostima u ostvarivanju evandeoske pravde i ljubavi na svim područjima ljudskog života.

Štovanje se svetih sastoji u tome da Crkva naviješta velika djela koja je Bog u njima izveo, hvali Boga za ta velika djela, predlaže ih Božjem narodu kao uzore kršćanskog života te po njihovu zagовору, jer su najuže sjedinjeni s Kristom u slavi, moli Božje darove za vjernike na zemlji. Crkva osim toga vjeruje da su sveci najuže povezani s Božjim narodom na zemlji te da svojom neprestanom hvalom u nebu oplemenjuju i usavršuju onu hvalu što je Crkva na zemlji iskazuje Bogu. Od svetačkih blagdana posebno spominjemo ove: Sveti Josip (19. ožujka), Sveti Petar i Pavao (29. lipnja), i Svi sveti (1. studenoga).

Pitanja i zadaci:

1. Kako se dijeli vrijeme kroz godinu?
2. Koja se tri blagdana posebno obilježavaju u tom vremenu?
3. Koliko ima svetkovina posvećenih Gospo, koje su i kad se slave?
4. Koji su blagdani posvećeni Mariji?
5. Nabroji barem 4 spomendana Blažene Djevice Marije.
6. Tko su sveci?
7. Koje sveće Crkva posebno štuje i kada?

Hrvatski sveci i blaženici

Bogatstvo Katoličke Crkve u Hrvatskoj među ostalim vrijednostima čine i njezini sveci i blaženici, koje su kroz povijest proglašili pape i Kardinalski zbor u Vatikanu postavljajući ih tako kao svjetli primjer svim vjernicima u nasljeđovanju Krista i življenju svetog Evandželja. Svetac je osoba koju je zbog načina života sasvim posvećenog Kristu neka kršćanska Crkva proglašila ili od davnine štuje kao svetu.

U početku su se kao sveci štovali apostoli, sveta Marija i prvi mučenici, a kasnije su im pridruživane i ostale osobe koje su mogle kršćanima poslužiti kao uzor kršćanskoga života.

U Katoličkoj crkvi danas je na snazi naročita procedura proglašenja neke osobe svetom, a vodi je Sveta Stolica pomoću svoje Kongregacija za kauze svetaca. Sam čin proglašenja svetim naziva se kanonizacija, a do njega dolazi nakon što je dotična osoba već bila proglašena „časnim slugom Božjim“ na početku procesa za proglašenje blaženim, a potom i blaženom u procesu beatifikacije.

Tako proglašeni svetac može biti štovan u čitavoj Crkvi, te mu se smiju posvećivati crkve i oltari.

Trojica svetaca Katoličke Crkve u Hrvata

Sv. Nikola Tavelić je prvi hrvatski svetac, mučenik.

Rođen je između 1340. i 1350. godine u Šibeniku a pogubljen je u Jeruzalemu 14. studenog 1391. Rodio se u plemićkoj obitelji šibenskih Tavelića, starohrvatskoga plemena Šubića. U mладости je bio ponesen idealom sv. Franje pa je zarana stupio u franjevački red. Upućen je na studij filozofije i teologije u Split i Zadar, a potom u Italiju gdje je oko 1365. godine zaređen za svećenika. Želja za misionarskim radom dovela ga je sa skupinom franjevaca god.

1379. u Bosnu, gdje je 12 godina u najvećim poteškoćama bogumilima-paterenima propovijedao pravu kršćansku vjeru te ih mnoštvo vratio u krilo Katoličke crkve.

Kad su nakon nenađane smrti prvog bosanskog kralja Tvrtka koji je umro 23. ožujka 1391., zbog nasljedstva na prijestolju, u Bosni nastali neredi koji su onemogućili svaki duhovni rad, Nikola Tavelić je s dvojicom svoje subraće franjevaca kao misionar pošao u Svetu Zemlju. Navodimo prikaz toga mučeništva iz apostolskog pisma pape Pavla VI., kojim se podjeljuju svetačke počasti Nikoli Taveliću i njegovim drugovima mučenicima. To je pismo god. 1971. bilo objavljeno u Acta Apostolicae Sedis, službenom glasilu Svete Stolice, a sažetak je svega onoga što je u tom slučaju najvažnije:

“Slavno svjedočanstvo postojanosti dala su četvorica redovnika, kojima se ponosi ponajprije franjevačka redovnička obitelj, a s njom i čitava Crkva. To su: Nikola Tavelić, rođen u Šibeniku iz plemenite hrvatske obitelji; Deodat iz Ruticinija u Akvitaniji; Petar iz Narbone u Francuskoj; Stjepan iz Cunea u Italiji svećenici Reda manje braće, ljudi divnih vrlina duha, hrabri i postojani u podnošenju-smrtnih muka. Po nauku i primjeru svoga oca i zakonoše svetoga Franje, oni su posvetili život na korist vjernika, a i o tome da druge narode, osobito islamski svijet, privedu kršćanskoj vjeri i bogoštovljvu. Oni su iz različitih zemalja došli u grad Jeruzalem, vodeni velikom pobožnošću prema mjestima Palestine kojima je hodao sam Otkupitelj ljudi. A njihova osobita vjera u Boga i postojanost duha zasjala je u onome času kad su odlučili otvoreno posvjedočiti za Krista, javno propovijedati i tumačiti njegovo Evanelje, u kojem se nalazi blago istine i put kojim ljudi mogu postići vječno spasenje.

Vođeni takvom odlukom, tj. da služe dobru nevjernika, savjetovavši se prije dugo s razboritim i mudrim ljudima, da ne bi počinili nešto što se protivi istini i dužnoj ljubavi prema svakome, pođu k najvećoj muslimanskoj, tzv. Omarovoј džamiji, a zatim do stana državnog službenika, pučki rečeno ‘kadije’, koji je vršio vjersku upravu u gradu, da u djelo provedu stvorenu odluku. Bio je to dan 11. mjeseca studenoga god. 1391. Slavio se blagdan pućkim

jezikom nazvan ‘Qurban Bajram’, uz veliko sudjelovanje svijeta. Ušavši u kuću državnoga službenika, sasvim slobodno i smjelo stanu govoriti o uzvišenom i spasonosnom Kristovu nauku. Čuvši napad na svoj zakon, prisutni se silno rasrde na propovjednike Evandjela, osobito kadija, koji je odmah nastupio kao sudac i govorio Božjim ljudima da opozovu što su rekli, štoviše, da odstupe od buntovne kršćanske sekte; ako to ne učine, morat će umrijeti. Kad su braća ostala postojana u Kristovoj vjeri, sudac ih je osudio na smrt. Nevjernici odmah divljački navale na njih i stanu ih tući. Tri su dana Kristovi borci trpjeli različite najstrašnije muke. Zatim su odvedeni pred građanski sud da, navodno, odgovaraju javno za zločinstva. Opet su izjavili da je Krist Sin Božji. Kad je bila izrečena smrtna osuda, mnoštvo, još žešće raspaljeno srdžbom i beskrajnom mržnjom, navali na njih mačevima, sasijeku ih, bace na lomaču, raznesu, da njihov pepeo kršćani ne bi možda sačuvali i štovali.”

Odmah su ih u Europi počeli slaviti kao mučenike (od 14. studenog 1391.), posebno u Šibeniku.

Papa Leon XIII. odobrio je 1889. njegovo štovanje, a papa Pavao VI. proglašio ga je svecem 1970. u Vatikanu u nazočnosti više od 20 tisuća Hrvata iz svih krajeva svijeta. Njegov blagdan slavi se 14. studenog.

Sv. Leopold Bogdan Mandić rođen je 12. svibnja 1866. u Herceg-Novom u Boki Kotorskoj. Preminuo je u Padovi, 30. srpnja 1942. On je drugi kanonizirani hrvatski svetac rimokatoličke Crkve, svećenik, kapucin, poznati ispovjednik, promicatelj jedinstva kršćana.

Preci su mu porijeklom iz Zakučca (Omiš). Na krštenju je dobio ime Bogdan, a po ulasku u kapucine promijenio ga je u Leopold. Bio je najmlađe od dvanaestero djece. O.

Leopold bio je jedan od najvećih i najrevnijih djetelja sakramenta pokore. U duboko kršćanskom obiteljskom ozračju Bogdan je od malena učio mnogo moliti. Njegova dobrostojeća obitelj nije uspjela sačuvati blagostanje. Gospodarske prilike bile su sve teže i teže. I to je za budućeg velikog ispovjednika i tješitelja duša u ispovjedaonici bilo od velike važnosti. Druge će u sličnim prilikama znati tješiti iz vlastitog iskustva. Živeći u Herceg-Novom među pravoslavcima, Bogdan je veoma rano upoznao i iskusio žalosnu činjenicu rastavljenosti kršćanske braće. Zato je još kao dječak govorio: "Dobro, ja ću se posvetiti spasenju tolikih siromašnih i nesretnih ljudi. Postat ću njihov misionar." Promatrajući nesebično djelovanje kapucina u svom rodnom gradu, koje su cijenili i tražili ne samo katolici već i pravoslavci, Bogdan je mislio da će svoj misionarski naum najbolje ostvariti ako stupi u njihov red.

U dobi od 16 godina on ostavlja rodnu kuću te polazi na nauke u Serafsko sjemenište u Udine, u sjevernoj Italiji. 2. svibnja 1884. oblači redovničko kapucinsko odijelo i dobiva ime Leopold. Sretan dan njegova svećeničkoga ređenja svanuo je 20. rujna 1890., kad ga je kardinal Domenico Agostini zaredio za svećenika. O. Leopold je od mladosti u srcu osjećao Božji poziv da radi među kršćanima odijeljenim od Rima. Tijekom punih 40 godina o. Leopold će od ranog jutra pa do poslijepodnevnih sati sjediti u ispovjedaonici i neumorno ispovijedati. Procesije pokornika opkoljavale su njegovu skromnu ispovjedaonicu. Njegovi su pokornici bili ljudi iz visokog društva, liječnici, profesori i intelektualci, ali i mali priprosti svijet. On ih je sve s jednakom ljubavlju primao, tješio, duhovno vodio, s Bogom pomirivao. Prije smrti o. Leopold je prorekao da će kapucinski samostan u Padovi biti razrušen od bombi. Ipak, kod te strašne ratne katastrofe njegova ispovjedaonica osta pošteđena da bude trajan znak njegova pomiriteljskoga apostolata.

Ovac Leopold preminuo je 30. srpnja 1942. u Padovi. Leopolda iz Herceg-Novog (Leopoldo da Castelnuovo) proglašio je svetim Ivan Pavao II. 16. listopada 1983.

Spomendan mu je 12. svibnja i njemu je posvećena naša grobljanska kapelica u Raštanima.

Treći svetac među Hrvatima je Marko Križevčanin, koji je svoju vjernost Svetoj Stolici posvjedočio mučeničkom smrću 1619. u Košicama u Slovačkoj, gdje su ga Kalvini pogubili jer je odbio odreći se vjernosti papi. Kraljevski grad Križevci rodno je mjesto sv. Marka Križevčanina, koji se je u cvijetu mladosti opredijelio za svećenički poziv. Studirao je u Grazu i Rimu a nakon završenih studija ređen je za svećenika, vratio se u domovinu i neko vrijeme radio u svojoj Zagrebačkoj biskupiji.

Uskoro mu je kardinal Pazmany povjerio službu ravnatelja sjemeništa u Trnavi (Slovačka). Gradska uprava pozvala je o. Stjepana Pongracza i o. Melkiora Grodzieckog, isusovce, da bi se brinuli za katolike u tom gradu i da bi ih duhovno vodili i hrabrili. Obojica su bili ljudi apostolskoga djelovanja i uskoro su se vidjeli plodovi njihova rada. To je razbjesnilo kalvine(protestante), pa su optužili katolike, da su namjerno izazvali požar u srpnju 1619. g. Zapovjednik kalvinske naoružane garde ušao je s vojskom u grad i strao u tamnicu svu trojicu katoličkih svećenika. Tu su ih nagovarali da se odreknu vjernosti Papi, da ne budu više "papisti",

da postanu kalvini. Kad su sva trojica konačno to odbila, vojnici su ih mučili i konačno im odrubili glave 7. rujna 1619. godine.

Vijest o njihovu mučeništvu proširila se munjevitom brzinom. Knez Bethlen nikako nije htio dopustiti da mučenici budu dostoјno pokopani. Tek nakon šest mjeseci to će s njegovim dopuštenjem učiniti grofica Katarina Palffy. Danas su njihovi grobovi u uršulinskoj crkvi u Trnavi.

Spomenuti kardinal Pazmany

poveo je kanonsku istragu o mučeništvu svjedoka vjere, skupio potrebnu dokumentaciju i zatražio od pape Urbana VIII. da ih proglaši svecima. No, postupak se oduljio. Tek će papa sv. Pio X. svu trojicu mučenika proglašiti blaženima 15. siječnja 1905. godine. Svetima ih je proglašio papa Ivan Pavao II. 2. rujna 1995. u Košicama u tijeku svojega pastoralnog pohoda Slovačkoj.

U životu sv. Marka lako se može zapaziti da je bio uzorno odgojen, sposoban i marljiv, da je stekao takvo znanje i krepost da ga je nekadašnji njegov profesor, kardinal Pazmany, pozvao u svoju ostrogonsku nadbiskupiju (Mađarska) i povjerio mu vrlo odgovorne službe – upravu sjemeništa i odgoj budućih svećenika. Marko je svoje službe vršio predano i uspješno.

Iako je bio svjestan svoje hrvatske nacionalnosti, ništa mu njegovo hrvatstvo nije smetalo da podje u Mađarsku na poziv ostrogonskoga nadbiskupa i stavi se u službu Crkve i naroda u toj zemlji. A kad je poslan u Trnavu, opet se je ponašao “kao u svojoj kući”. Dakle, Marko je u raznim državama i narodima (Italija, Mađarska, Slovačka) radio kao među svojima. On je zbilja pravi Europljanin. Zagreb i Rim, Ostrogon i Trnava za njega su bili jedno polje apostolskog djelovanja i pastoralnoga rada. Nije ljude dijelio po nacijama, pa ni po vjerskom uvjerenju. Postoje, naime, tolika svjedočanstva da je s kalvinistima bio u dobrim odnosima. Čak su se mnogi zgražali nad njegovom smrću. U kalvinima nije gledao neprijatelje, nego braću u Kristu, s kojima treba zajednički živjeti u Kristovoj ljubavi. Ljubav i dijalog poruke su sv. Marka, kojega Crkva slavi 7. rujna kao priznatog mučenika.

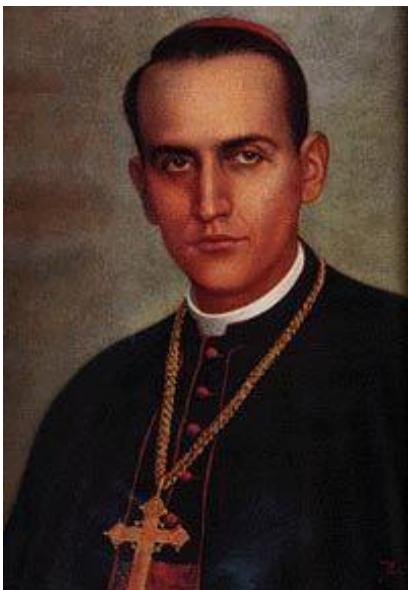
Hrvatski blaženici

Alojzije Stepinac peto je od osmero djece u pobožnoj i radišnoj obitelji Josipa i Barbare r. Penić. Rodio se 8. svibnja 1898. u selu Brezariću u župi Krašić, četrdesetak kilometara od Zagreba. Kršten je slijedećeg dana na ime Alojzije Viktor. Pučku školu završio je u Krašiću, a od 1909. kao pitomac Nadbiskupijskog orfanotrofija pohađao je gornjogradsku klasičnu gimnaziju.

Ljeti 1924. napokon se odlučuje za svećeničko zvanje. U jesen ga nadbiskup Antun Bauer šalje u rimski kolegijum te od 1924. do 1931. studira na Papinskom sveučilištu Gregoriani. 26. listopada 1930. u Rimu je zaređen za svećenika. Mladu misu je slavio u crkvi Santa Maria Maggiore, uz njega je njegov mlađi kolega i poslije njegov nasljednik na zagrebačkoj nadbiskupskoj katedri i prefekt Kongregacije za nauk vjere, kardinal Franjo Šeper. U srpnju 1931. godine, kao dvostruki laureat iz filozofije i teologije, vraća se u domovinu. U punom je jeku u tadašnjoj Jugoslaviji vojna diktatura, uz osobito nastojanje vlasti da oslabi Katoličku Crkvu. U nadbiskupskom dvoru obavlja službu ceremonijara. U nekoliko župa bio je kraće vrijeme upravitelj da razriješi sporove između vjernika i svećenika. U slobodno vrijeme se posvećuje karitativnom radu te nadbiskup Bauer na njegovu inicijativu 23. studenoga 1931. ustanavljuje dijecezanski Caritas.

Najmlađi biskup

Papa Pio XI. imenuje ga 28. svibnja 1934. nadbiskupom koadjutorom s pravom nasljedstva. Bio je tada najmlađi biskup na svijetu s 36 godina života i nepune četiri godine svećeništva. Na Ivanje, 24. lipnja 1934. zaređen je za biskupa u zagrebačkoj katedrali. Nadbiskup ga odmah uključuje u najintenzivniji pastoral prostrane nadbiskupije. Nakon smrti zagrebačkog nadbiskupa Bauera 7. prosinca 1937. preuzima izravnu upravu zagrebačke nadbiskupije, a uskoro i predsjedništvo tadašnje Biskupske konferencije Jugoslavije.

Ratni vrtlog

Za vrijeme II. svjetskog rata, nakon njemačke okupacije Jugoslavije uspostavljena je Nezavisna Država Hrvatska, oslonjena na sile osovine. Stepinac se u to vrijeme ne veže ni uz koju političku stranku ili pokret. Dosljedan u svom rodoljublju, ali nadasve vjeran pastirskom poslanju, sa svom slobodom i neustrašivošću javno osuđuje rasna, ideološka i politička progona. I u javnim nastupima i u tolikim pismenim interventima hrabro zahtjeva poštivanje svake osobe, bez razlike rase, narodnosti, vjere, spola i dobi. Vjeran Evandželju, neumorno osuđuje zločine protiv čovještva i sve druge nepravde. Odmah po donošenju rasističkih zakona, već u travnju 1941. upućuje najoštrijji prosjed vlastima. Spašavao je proganjene Židove, Srbe, Cigane, Slovence, Poljake, kao i Hrvate komuniste.

Već u prvim mjesecima nakon osnutka hrvatske države hitno intervenira i poručuje: "Po katoličkom moralu nikada nije dozvoljeno ubijati taoca za krivice, koje su drugi počinili." A 25. listopada 1942. u zagrebačkoj katedrali izjavljuje: "Svaki narod i svaka rasa, kako se danas odrazuju na zemlji imade pravo na život dostojan čovjeka i na postupak dostojan čovjeka. Svi oni bez razlike, bili pripadnici ciganske rase ili koje druge, bili crnci ili uglađeni Europejci, bili omraženi Židovi ili oholi Arijanci, imadu jednako pravo da govore: "Oče naš koji jesi na nebesima!" I ako je Bog svima podijelio to pravo, koja ga ljudska vlast može nijekati?" Protivio se nasilnim vjerskim prijelazima, a kad ih nije mogao spriječiti, daje kleru povjerljivu instrukciju: da one koji zatraže prijelaz - da bi na taj način spasili svoj život - prime u Katoličku Crkvu bez ikakvih uvjeta, jer "kad prođe ovo vrijeme ludila i divljaštva, ostat će u našoj Crkvi oni koji se budu obraćali zbog uvjerenja, dok će se ostali, kada opasnost prođe, vratiti u svoju vjeru". Njemu su se sa svih strana utjecali siromasi i prognanici. Prihvatio je tristotinjak svećenika protjeranih iz Slovenije. Njegov je Caritas pomagao ne samo ugroženim Hrvatima nego i svima drugima: Srbima, Židovima, Slovencima, Poljacima itd. Zbog svega toga, a osobito zbog osuda fašističkih i nacističkih progona, postao je vlastima nepočudna osoba. Hitlerov je GESTAPO

pripremio plan da ga ubije, a vlasti su više puta tražile da ga Sveta Stolica makne s nadbiskupske stolice u Zagrebu.

Komunistički napadi

Nakon završetka II. svjetskog rata u Hrvatskoj je, kao i u čitavoj Jugoslaviji, vlast preuzeila Komunistička partija zadojena boljševičkom ideologijom, osobito militantnim ateizmom. Nadbiskup Stepinac bio je već 17. svibnja 1945. uhićen, u zatvoru do 3. lipnja. Već sutradan, 4. lipnja, sam ga je Tito u Zagrebu pozvao na razgovor. Iz toga razgovora, a osobito iz razgovora što ga je dva dana ranije Tito vodio s predstavnicima katoličkoga klera u Zagrebu, bilo je jasno da novi režim hoće "narodnu Crkvu", neovisnu o Svetoj Stolici. To je za Stepinca značilo dirnuti u srce katoličkoga jedinstva. Ubrzo se pokazalo da je na djelu planirani žestoki progon Crkve koji se okomio ne samo na biskupe i svećenike nego i na vjernike. Razmahala se neviđena medijska kampanja protiv Crkve, posebno protiv nadbiskupa Stepinca. Ta će kampanja potrajati s različitim intenzitetom sve do povijesnog silaska komunizma s europske političke scene.

U rujnu 1945. Stepinac je stoga sazvao Biskupsku konferenciju da razmotri novonastalu konstelaciju. Biskupi su 22. rujna izdali pastirsko pismo koje dokumentirano i hrabro iznosi sva nasilja i nepravde što ih je nova vlast počinila u ratno i poratno vrijeme protiv vjere i Crkve, ali i protiv slobode savjesti svojih građana. Uslijedio je još bjesniji progon, usredotočen na zagrebačkog nadbiskupa Stepinca. Počelo je i s tvornim napadima, kao npr. kamenovanje u Zaprešiću kraj Zagreba 4. studenoga 1945. Nakon toga je nadbiskup bio prisiljen da više ne izlazi po pastirskom poslu. U siječnju 1946. vlasti su preko novog papinskog izaslanika Hurleya čak zatražile da ga Sveta Stolica makne iz službe zagrebačkog nadbiskupa.

Montirani sudski proces

Nakon sve žešćih pogrda i napada na njegovu osobu, ponovno je uhićen 18. rujna 1946. te je 30. rujna izведен pred već montirani politički sudski proces. Znamenit je njegov govor pred sudom 3.

listopada, koji nije samo obrana nego optužnica nepravednog suda i vjeroispovjest za koje je svetinje on spreman položiti i život. Na temelju iznuđenih izjava i lažnih svjedočanstava, čak i krivotvorenih dokumenata, nevin je osuđen 11. listopada 1946. na 16 godina zatvora i prisilnog rada te dalnjih 5 godina lišenja svih građanskih prava.

19. listopada 1946. odveden je na izdržavanje kazne u kazneno-popravni dom u Lepoglavi gdje je bio do 5. prosinca 1951. Bilo mu je doduše dopušteno slavljenje mise i čitanje teoloških knjiga, ali je držan u potpunoj izolaciji, podvrgnut trajnim ponižavanjima i stresovima, a po svoj prilici i trovanju, što je uvelike narušavalo

njegovo zdravlje. Po svjedocima u procesu za beatifikaciju bio je na popisu zatočenika osuđenih na likvidaciju. Nakon 1864 dana provedenih u lepoglavskom zatvoru, 5. prosinca 1951. bio je premješten na izdržavanje preostalog dijela kazne u internaciju u rodni Krašić. U zatočeništvu, 12. siječnja 1953. imenuje ga kardinalom papa Pio XII. na što su vlasti prekinule diplomatske odnose sa Svetom Stolicom. Nije mogao u Rim ni po kardinalske grimiz, a po smrti Pija XI. ni u konklave, jer nije bio siguran da će se moći vratiti u domovinu, a htio je po svaku cijenu ostati sa svojim narodom.

Uzništvo i smrt

U zatočeništvu, i dalje strogoo izoliran, razvija apostolat pisanja. Napisao je na tisuće stranica propovijedi i drugih duhovnih sastavaka. Uputio je mnogim biskupima, svećenicima i vjernicima više od 5000 pisama od kojih je sačuvano oko 700. U pismima, kao čovjek žive vjere i nepokolebljive nade te potpunoga predanja Bogu, naslovnike hrabri, tješi i potiče, osobito na ustrajnost u vjeri i u crkvenom jedinstvu. I u tim pismima, kao i na suđenju i u cijelom zatočeništvu pokazuje iskrenu ljubav i prema onim osobama koje su ga progonile i nepravedno optuživale. Molitva za neprijatelje i praštanje svima stalna je tema njegovih izjava i pisama kao i triju oporuka.

Od proljeća 1953. godine kobno su se razvijale, već od Lepoglave, tromboza nogu i bronhijalni katar. Bio je potreban sustavne bolničke njege, premda su liječnici, strogoo kontrolirani od režima, činili sve što su mogli. Odbijao je svaku povlasticu liječenja koja bi mogla značiti da je pokleknuo pred nepravednim sucima i pred režimom te tako pokolebiti kler i druge ljudi u vjerničkoj izdržljivosti. Tako su sve teži bolovi postali dio njegova zatočeničkog života, ali je on to strpljivo podnosio sve do smrti. Sveti je umro 10. veljače 1960. još za vrijeme izdržavanja nepravedne kazne. Umro je kako se to u mučeničkom rječniku kaže "ex aerumnis carceris" - od "zatvorskih tegoba", ali moleći za progonitelje i s Gospodinovim riječima na usnama: "Oče, budi volja tvoja!"

Njegov krepostan život i mučeničku smrt Božji je narod prepoznao i častio već za života, a osobito nakon smrti, unatoč komunističkim zabranama i progonomima. Blaženim ga je proglašio papa Ivan Pavao II. u Mariji Bistrici 3. listopada 1998. godine. Iza glavnoga oltara zagrebačke katedrale gdje se nalazi grobnica zagrebačkih nadbiskupa pohranjeni su i zemni ostaci bl. Stepinca. Cvijeće i svijeće te zahvale za uslišane milosti po zagovoru bl. Stepinca neprestano rese taj divni prostor jer su hodočasnici prepoznali u njemu osobnog zagovornika kao i zagovornika cijelog hrvatskog naroda. Njegov spomen častimo 10. veljače.

Dominikanac i biskup Augustin Kažotić rodio se oko 1260. u Trogiru, a umro je u Luceri u Italiji 1323. Papa Benedikt XI. imenovao ga je 1303. biskupom Zagreba. Uveo je u katedrali zajedničko moljenje časoslova te utemeljio katedralnu školu za svećenike pripravnike i za laike. Augustin se posebno brinuo za siromahe. Tako je kanoniku upravitelju katedralne škole osigurao

redovita materijalna primanja, ali mu je zabranio da od siromašnih učenika tražinovac, ili bilo koje usluge. Od svojih biskupskih prihoda redovito je veći dio dijelio siromasima. Osobitu pažnju je posvećivao zdravstvu i higijeni naroda. Iz Bamberga je naručio priručnik o zdravlju, a po selima je dao kopati bunare i saditi ljekovito bilje (npr. u Vugrovcu). Povjesničar Baltazar Krčelić, kanonik, piše da je 1312. g. u doba

gradnje katedrale bila velika suša i da je po zagovoru bl. biskupa na današnjem Trgu bana Jelačića provreo izvor vode, koji je u posljednje vrijeme vrlo lijepo uređen. To je poznati "Manduševac". Tijelo mu se čuva u gradskoj katedrali u Luceri, gdje je godinu dana biskupovao, a dio moći u njegovoј kapeli u zagrebačkoj katedrali. Blaženim ga je proglašio 1702. papa Klement XI. Spomendan mu je 3. kolovoza.

Blaženi Gracija Kotorski, augustinac i pustinjak, rođio se 1438. u Muu, malome selu u Boki kotorskoj, a umro je 1508. na otočiću sv. Kristofora u Veneciji, gdje je proveo posljednje godine života. Budući da nije bio zadovoljan životom ribara i mornara, počeo je živjeti u samostanu augustinaca. Odlučivši se za redovnički život, nije se htio baviti knjigom i postati svećenik, nego je živio kao skromni redovnički brat. Papa Leon XIII. odobrio je trajno štovanje skromnog redovnika Gracije i 1889. proglašio ga blaženim.

Vjernik - laik **blaženi Ivan Merz**, katolički intelektualac i apostol hrvatske mladeži, rođio se u Banjoj Luci u BiH 1896., a umro je u Zagrebu 1928. Nakon tromjesečnog boravka u Vojnoj akademiji,

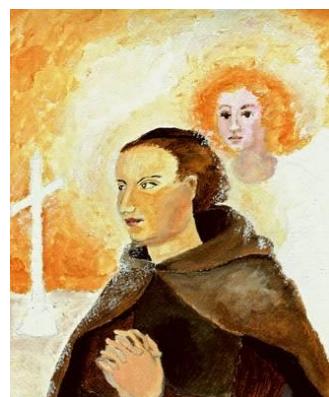
počeo je studirati u Beču, a studij je prekinuo zbog Prvoga svjetskog rata. Pozvan je u vojsku i poslan na talijansko bojište, gdje je ostao do 1918. U Beču je nastavio studij književnosti, koji je završio u Parizu. Nakon toga dolazi u Zagreb, gdje je bio profesor francuskoga i njemačkog jezika na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji, a 1923. doktorirao je na Filozofskom fakultetu. Aktivno je radio na odgoju hrvatske mladeži u katoličkoj organizaciji "Hrvatski Orlovske Savez".

Posmrtni ostatci bl. Ivana Merza preneseni su 1977. sa zagrebačkoga groblja Mirogoja u baziliku Srca Isusova, kamo je za života svaki dan dolazio na misu. Papa Ivan Pavao II. proglašio ga je blaženim 2003. u Banjoj Luci.

Blaženi Jakov Zadranin, franjevac i redovnik, rodio se u Zadru oko 1400., a umro je 1490. u samostanu u Bitettu, nedaleko od talijanskoga grada Barija. Mlad je stupio u franjevački red u samostanu sv. Frane u Zadru. Nije bio svećenik, nego samo redovnik. Papa Klement XI. odobrio je njegovo štovanje 1700. za franjevački red. Papa Leon XIII. dopustio je da se štuje u Zadarskoj nadbiskupiji.

Blaženi Julijan iz Bala, franjevac i svećenik, rodio se u Balama oko 1300., a umro je 1349. Mlad je stupio u franjevački red, a nakon studija filozofije i teologije zaređen je za svećenika. Najveći dio života proveo je u samostanu sv. Mihovila u blizini Bala. Često je išao po istarskim selima i gradovima, propovijedao i dijelio svete sakramente, a posebice se istaknuo kao čovjek koji donosi mir među zavađene obitelji i skupine građana. Građani Bala izabrali su ga za svojega zaštitnika kako svjedoči "Općinski statut" iz 1477.

Blažena Marija od Propetog Isusa Petković rodila se u Blatu na Korčuli 1892. u imućnoj obitelji Marije i Antuna Petkovića Kovača, a umrla je u Rimu na glasu svetosti 1966. Na poticaj duhovnog voditelja, dubrovačkog biskupa Josipa Marčelića, utemeljila je 1920. godine Družbu kćeri milosrđa, trećeg samostanskog reda sv. Franje, sa svrhom da preko djela milosrđa širi spoznaju božanske ljubavi i milosrđa. Na redovničkom odijevanju dobila je ime Marija Propetog Isusa i izabrana je za

vrhovnu poglavaricu te družbe. Na početku su redovnice u Blatu vlastitim radom uzdržavale do tristo siromašne djece, pomagale su mnogim sirotama i udovicama, a blažena Marija otvorila je i mnoga prihvatišta za djecu u Slavoniji, Vojvodini, Makedoniji

i Srbiji te po Latinskoj Americi. Pokopana je na rimskome groblju Campo Veranu, a tri godine poslije njezini su ostatci preneseni u kućnu kapelicu vrhovne uprave, gdje su počivali do 1998., kada su preneseni u kriptu samostanske kapelice Krista Kralja u rodno joj Blato. Na trećem pohodu Hrvatskoj 2003. papa Ivan Pavao II. proglašio ju je u Dubrovniku prvom blaženicom samostalne Hrvatske.

Dominikanka, **blažena Ozana Kotorska** rodila se u Releziju 1493., mjestu u brdima ponad staroga grada Kotora, a umrla je u Kotoru 1565. Radila je kao kućna pomoćnica u Kotoru. Bila je uzorna djevojka i u slobodno vrijeme naučila je čitati i pisati. Osim na materinskom jeziku, duhovne knjige, osobito Svetu pismo, čitala je i na latinskom i talijanskom jeziku. Najprije je živjela kao pokornica uz crkvu sv. Bartola, a 1515. ušla je u dominikanski treći red, položila redovničke zavjete i nazvala se Ozanom u čast bl. Ozane iz Mantove, koja je 1505. umrla na glasu

svetosti. Kad je potres srušio njezino siromašno prebivalište, 1521. preselila se uz crkvu sv. Pavla, gdje počinje njezin vrlo strogi pokornički život. U maloj sobi u molitvi i pokori provela je 44 godine. Tijelo joj je do 1807. bilo neraspadnuto te je iz crkve sv. Pavla, koju je francuska vojska pretvorila u skladište, preneseno u crkvu sv. Marije. Postupak za proglašenje blaženom počeo je u Kotoru 1905. i završen je u Rimu, a papa Pio XI. odobrio je njezino štovanje 1927.

Među **Drinskim mučenicama**, koje su 2011. godine proglašene blaženima, su dvije Hrvatice: predstojnica časna sestra Jula Ivanišević, rođena u Starom Petrovom Selu i časna sestra Bernadeta Banja, Hrvatica mađarskog porijekla, rođena u Velikom Grđevcu kraj Bjelovara.

Na poziv prvog sarajevskog nadbiskupa Josipa Stadlera, Majka Franziska Lechner, utemeljiteljica Družbe Kćeri Božje ljubavi, osnovane s prvotnom zadaćom da promiče odgoj i obrazovanje djece i mladeži, napose ženske, dovela je 1882. u Sarajevo svoje sestre. Već u jesen iste godine u Sarajevu je započela radom škola Zavoda svetog Josipa. Prisutnost i djelovanje Družbe u kratkom su se vremenu vrlo razgranali te su sestre o odgoju i školovanju brojne djece, bez obzira na njihovu vjeru i nacionalnost, osim u Sarajevu, skrbile i u Tuzli i u Breškama (kod Tuzle).

Godine 1911. sestre su kupile kuću i okolnu crnogoričnu šumu na Palama, nedaleko od Sarajeva, s namjerom da ondje urede lječilište za bolesne sestre. Kuću su nazvale Marijin dom te uz njega sagradile kapelicu Majke Divne. Već 1912. i ondje su otvorile školu koju su, uz katoličku djecu, pohađala i pravoslavna i muslimanska djeca. Škola je djelovala do školske godine 1918./19. Nakon što je škola odlukom državnih vlasti ukinuta, sestre su nastavile s brigom oko bolesnih sestara, a u Srpskoj narodnoj školi na Palama preuzele vjerouauk za katoličku djecu. Bile su otvorene i za brojne potrebnike svih životnih dobi iz okolnih sela te za izletnike. Uzdržavale su se radom svojih ruku.

Početkom Drugog svjetskog rata u ovom dijelu Europe, godine 1941., u to burno ratno vrijeme bremenito nesigurnošću i svakovrsnim nasiljem, u Marijinu domu na Palama živjele su s. M. Jula (Kata) Ivanišević, predstojnica samostana, s. M. Bernadeta (Terezija) Banja, s. M. Krizina (Josefa) Bojane, s. M. Antonija (Jožefa) Fabjan i s. M. Berchmana Johanna (Karoline Anna) Leidenix.

Ujutro 11. prosinca 1941. Pale i okolni kraj bili su prekriveni dubokim snijegom. Toga je jutra u neposrednoj blizini Marijina doma jedan četnik zamalo ustrijelio s. Antoniju.

Oko Pala je od jutra, tijekom čitavog dana, odjekivala pucnjava. Oko četiri sata poslijepodne četnici su sa svih strana opkolili samostan. U to vrijeme u samostanu su bile s. Antonija, s. Berchmana, s. Bernadeta, s. Krizina i slovenski svećenik Franc Ksaver Meško koji je 1941. s mnogim drugim katoličkim svećenicima protjeran iz Slovenije te je ovdje našao privremeno boravište i službu. Sestra Antonija, s. Bernadeta i s. Krizina, vidjevši što se događa, uspele su se do sobe svećenika Franca Ksavera Meska zatraživši ga da ih brzo ispovijedi jer su slutile da bi ih četnici mogli ubiti.

Sve su zarobljene i odlučeno je da ih odvedu do Goražda, do glavnog četničkog zapovjednika istočne Bosne. Gotovo čitav put su prehodale po teškom terenu i velikoj hladnoći. Nakon tih prijeđenih 65 kilometara, 15. prosinca poslijepodne, sestre su u pratnji četnika stigle u Goražde.

Uvečer je skupina četnika nahrupila u prostoriju u koju su sestre bile zatvorene. Zatražili su od njih da se odreknu redovništva i ponudili im službu bolničarki uz uvjet da im se prethodno podaju. Sestre su to bez imalo razmišljanja odlučno odbile.

Budući da su sestre još odlučnije izražavale svoje protivljenje njihovim nečasnim i niskim namjerama, četnici su nasrnuli na njih. Udarali su ih i počeli s njih trgati odjeću. Sestre su im se svim silama opirale. No kad je uvidjela da će ih oni svojim tjelesnim snagama nadjačati, s. Jula je naglo otvorila prozor i pozvala sestre da je slijede. Uz vapaje: „Isuse, spasi nas!“, ona je kroz prozor skočila prva. Sestre su je spremno slijedile. Sestra Bernadeta je skočila zadnja. Budući da visina nije bila velika, pad su sve preživjele. Ostale su pod prozorima ošamućene od pada s visine i polomljenih udova. Sestra Bernadeta je bila najviše stradala i onesvijestila se uslijed udarca pri padu.

Isprva zapanjeni, a potom razbjegnjeni, četnici su pojurili za njima. Zatekli su ih pred kućom te ih brutalno ubili. Potom su ih odvukli do obližnje rijeke Drine i ostavili da тамо leže. Neke su sestre, prema kazivanju svjedoka, tada još bile polužive. Sljedećeg dana grobar je, po četničkom nalogu, tijela gurnuo u Drinu te ih je matica rijeke odnijela kao i tolike prije i poslije njih.

Sestra Berchmana, kako se zbog dobi i iscrpljenosti nije mogla kretati, ostala je 13. prosinca u nekom selu između Carevih voda i

Sjetline. Ondje je naišla na iskaze gostoljubivosti mjesnog stanovništva. Dana 23. prosinca dva su četnika došla po nju da je, kako su rekli, odvedu ostalim sestrama. Odvezli su je prema pračanskom mostu i тамо je ubili. Četnici su, nekoliko dana nakon toga, jednoj zarobljenoj djevojci dali odjeću s.

Berchmane i naredili joj da od nje sašije četničku zastavu. Prema nekim svjedočanstvima, tijelo s. Berchmane našla je njemačka vojska te ga pokopala u sjetlinskoj šumi. Njezin grob, međutim, unatoč znatnom trudu, nikada nije nađen.

Živjeli su tiho i skromno, radile su za Boga i siromahe, čineći svakome bez iznimke dobro – zapisano je na spomen-sličici sestara – s. Antonije, s. Berchmane, s. Bernadete, s. Jule i s. Krizine – tiskanoj vjerojatno 1942. u Sarajevu.

Svećenik Miroslav Bulešić je proglašen blaženim 28. rujna 2013. u pulskoj Areni. Rodio se 1920. u Čabrunićima, Svetvinčenat u Istri, a za svećenika je zaređen 1943. U kolovozu 1947. u Buzetu je bio službeni pratitelj izaslanika Svetе Stolice Jakoba Ukmara, koji je u župnoj crkvi dijelio sakrament krizme, što su jugokomunisti 23. kolovoza htjeli spriječiti, no nisu uspjeli. Dan poslije na Sv. krizmi u Lanišću komunisti su napali Miroslava Bulešića u župnoj kući i izboli ga nožem u grlo. Od rana je umro, a izaslanik Svetе Stolice teško je pretučen. Jugokomunističke vlasti nisu dopustile da svećenik Bulešić bude pokopan u rodnoj župi u Svetvinčentu, pa je pokopan u Lanišću. Njegovo je tijelo tek 1958. preneseno na groblje u Svetvinčenat, a 2003. u posebnu kriptu u zidu župne crkve. Počinitelji i inicijatori ubojstva dobili su vrlo male kazne, za razliku od osoba koje su pokušale spriječiti zločin, koje su dobine višegodišnje zatvorske kazne.

U tijeku je kanonski postupak za proglašenje blaženima: krčkog biskupa Antona Mahnića, zagrebačkog pomoćnog biskupa Josipa Langa, franjevca Vendelina Vošnjaka, laikinje Marice Stanković, franjevca Ante Antića, zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Kuharića te franjevca Ive Perana.

Praktične napomene vezane za crkvu

U crkvu se ide uredno odjeven. Dolazi se 10 do 15 minuta prije mise. Pobožno se uzme blagoslovljena voda, stavi se znak križa na sebe i poklekne prema Svetohraništu. Poklonom se izražava poštovanje prema Božjoj prisutnosti u svakoj crkvi. Prije poklicanja uvijek se zastane, pogled treba biti usmjeren prema Svetohraništu. Leđa se ne sagibaju, desno

koljeno se sagiba i njime se dotakne tlo pored lijeve noge. Nakon kratke molitve kroz crkvu se ide polako i ozbiljno.

Za razliku od poklona, razlikujemo veliki i mali naklon. Naklon glavom je predviđen kada se predaju različiti liturgijski predmeti, a dubljim naklonom se želi izraziti poštovanje oltaru ili kojem drugom svecu.

U sakristiji koja je dio crkve se govori tiho i samo ono što je najpotrebniјe.

Glavni dijelovi mise su Služba riječi i Euharistijska služba. Služba riječi se sastoji od uvodnog obreda, pokajničkog čina, Gospodine smiluj se, Slave, Svetopisamskih čitanja, homilije (propovijedi), ispovijesti vjere i molitve vjernika. Prije evanđelja uvijek činimo mali znak križa i to na čelu, usnama i na srcu. To znači pameću razumijem, ustima ispovijedam i srcem prihvaćam Božju riječ koja mi je navještena. Euharistijska služba se sastoji od prinosa darova, posvetne molitve, Očenaša, pričesti i završnog obreda. Pontifikalna misa je svečano biskupsko bogoslužje u kojem koncelebriraju prisutni svećenici uz sudjelovanje naroda Božjega.

Službe u crkvi

Ceremonijal – pomoćni poslužitelj često zadužen za svečana bogoslužja, a redovito je đakon.

Kadioničar – ministrant zadužen za nošenje kadionice koja uvijek ide na čelu procesije. U misi se upotrebljava na početku, za Evanđelje, prinos darova i kod posvetne molitve.

Krucifer – ministrant koji nosi križ na čelu ophoda, ako nema kadioničara. Redovito je iza kadionice. Pritom je Kristov lik na križu okrenut u smjeru procesije.

Ceroferar – latinski izraz za svjećonošu. Ceroferari su ministri koji nose svijeće u procesiji, za vrijeme evanđelja i u svečanim liturgijskim prigodama.

Čitači – vjernici ovlašteni za čitanje Svetog Pisma (osim Evanđelja) u misnom slavlju. Čita se s ambona.

Ambon je povиено mjesto uz oltar s kojeg se navještaju svetopisamska čitanja, drži se propovijed i izriču molitve vjernika. Oltar je stol na kojem se slavi Euharistija; na njemu Gospodin uprisutnjuje svoju krvnu žrtvu i daje se vjerničkom puku za hranu. U novijim crkvama nalazi se samo jedan oltar koji je u središtu crve da ga svi mogu vidjeti.

Dijelovi odjeće koju nosi svećenik i značenje boja

Za vrijeme Svetе Mise svećenik nosi: albu, cingulum, štolu i misnicu.

Alba je dugi odjevni predmet poput košulje, koji seže do gležnjeva. Ona potpuno obavija svećenika i podsjeća na kršteničku haljinu.

Cingulum jest dvostruki pas koji služi za vezanje albe.

Štola je duži uski komad posebno sašivenog platna koji se stavlja preko ramena i znak je svećeničke službe.

Misnica je misni odjevni predmet koji se kao i štola izrađuje u različitim bojama, ovisno o vremenu crkvene godine. Danas svećenici mogu koncelebrirati na Sv. Misi samo u albi i štoli, dakle, bez misnice.

Kroz liturgijsku godinu se upotrebljavaju zelena, bijela, ljubičasta i crvena liturgijska boja.

- Zelena boja je boja radosnog iščekivanja i plodnosti. Nosi se u vrijeme kroz godinu koje obuhvaća 34 nedjelje u godini.

- Ljubičasta boja označava vrijeme pokore, a nosi se u vrijeme došašća i korizme te za sprovodne mise.

- Bijela boja je boja radosti, jasnoće i čistoće. Nosi se u božićnom i uskrsnom vremenu, na Gospodnje i Marijine blagdane i spomendane svetaca koji nisu mučenici.

- Crvena je boja vatre, života, krvi, snage i duha. Nosi se na Cvjetnicu, Veliki petak i blagdane svetog Križa, Duhove te dane apostola i mučenika.

Predmeti koji se koriste za slavljenje euharistije su kalež, purifikator, patena ili plitica, pala, korporal ili tjelesnik.

Kalež je pehar od trajnog plemenitog metala u koji se za vrijeme prinosa darova stavlju darovi vina pomiješanog s vodom koje po pretvorbi i posvećenju postaje krv Kristova.

Purifikator je rupčić koji služi za čišćenje kaleža i ciborija nakon pričesti.

Patena ili plitica je plitka plitica od plemenite kovine na kojem se nalazi hostija namijenjena za svećenika.

Pala je bijeli laneni, škrobom ukrućeni i kvadratni pokrovac kojim se pokriva kalež.

Korporal ili tjelesnik je kvadratna lanena tkanina koja se razastre na središte oltara kod priprave darova da bi se na nju stavili darovi kruha i vina koji će postati Tijelo i krv Kristova. Stoga se korporal čuva s dužnim poštovanjem.

Ostali predmeti koji se koriste na misi su ciborij, amuplice za vodu i vino, lavabo, rupčić, križ, svijeće i zvonce.

Ciborij je posuda slična kaležu koja ima poklopac. U njoj se nalaze hostije koje se posvećuju za vrijeme bogoslužja i daju se vjernicima za pričest. Ostatak hostija se zajedno s ciborijem položi u Svetohranište.

Ampulice su staklene ili metalne posudice ili vrčići u kojima se donose na oltar darovi vina i vode.

Pokaznica je svečano ukrašena i često umjetnički oblikovana posuda u kojoj se izlaže Presveto na klanjanje.

Pitanja i zadaci:

1. Opiši kako bi se trebali dolaziti u crkvu i kako se ponašati.
2. Koji su glavni dijelovi mise?
3. Nabroji i objasni službe u crkvi.
4. Objasni pojmove alba, misnica i štola.
5. Koje su liturgijske boje i kad se koriste?
6. Nabroji pet predmeta koja se koriste za slavlje euharistije i objasni ih.

NAJVAŽNIJE ISTINE I MOLITVE KATOLIČKE VJERE

KRŠĆANSKI POZDRAV: Hvaljen Isus i Marija! Uvijeke!

ZNAK SVETOG KRIŽA

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen!

OČE NAŠ ZDRAVO, MARIJO , SLAVA OCU

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene.
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud.
3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.
4. Poštuj oca i majku, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.
5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne reci lažna svjedočanstva.
9. Ne poželi tuđega ženidbenoga druga.
10. Ne poželi nikakve tuđe stvari.

SEDAM SVETIH SAKRAMENATA

1. Krštenje, 2. Potvrda, 3. Sveta pričest, 4. Ispovijed,
5. Bolesničko pomazanje, 6. Sveti red, 7. Ženidba

SEDAM DAROVA DUHOVA SVETOGA

1. Mudrost, 2. Razum, 3. Savjet, 4. Jakost, 5. Znanje,
6. Pobožnost, 7. Strahopoštovanje

SEDAM GLAVNIH GRIJEHA

1. Oholost, 2. Škrtost, 3. Bludnost, 4. Zavist, 5. Neumjerenost u jelu i piću, 6. Srđitost, 7. Lijenost

ŠEST ISTINA KATOLIČKE VJERE

1. Samo je jedan Bog, a tri su božanske osobe:
Otar i Sin i Duh Sveti.
2. Bog je sve stvorio, sve uzdržava i upravlja.
3. Duša je čovječja besmrtna.
4. Sin je božji postao čovjekom
i otkupio nas svojom smrću na križu.
5. Milost je božja potrebna za spasenje.
6. Bog će dobro nagraditi vječnom nagradom,
a zlo kazniti vječnom kaznom.

PET CRKVENIH ZAPOVIJEDI

- 1.Svetkuj zapovijedane blagdane i slušaj pobožno
svetu misu u nedjelju i zapovijedane blagdane.
- 2.Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi.
- 3.Svake se godine najmanje jedanput isповijedi
i o uskrsu pričesti
- 4.Drži se ženidbenih zakona Svetе Crkve.
- 5.Doprinosi za crkvene potrebe.

APOSTOLSKO VJEROVANJE

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje.
I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega,
koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice,
mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan;
sašao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih;
enzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega,
odonud će doći suditi žive i mrtve.

Vjerujem u Duha Svetoga;
Svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih,
oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela i život vječni. Amen!

ANĐEO GOSPODNIJI *navijestio Mariji.*

I ona je začela po Duhu Svetom.

Zdravo, Marijo ...

Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po riječi tvojoj.

Zdravo, Marijo ...

I Rijec je tijelom postala. I prebivala medu nama.

Zdravo, Marijo ...

Moli za nas, sveta Bogorodice.

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se: Milost svoju, molimo te, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po muci njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privедeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našemu. Amen! Slava Ocu...

ISPOVIJEST VJERE HRVATA KATOLIKA

Čvrsto vjerujem u Boga Oca, i Sina i Duha Svetoga.

Životom želim potvrditi svoj krsni savez s Bogom i tako obnoviti sveti pradjedovski zavjet vjere u Isusa Krista

i vjernosti Katoličkoj Crkvi. Svoju odluku polažem u Bezgrešno Srce Presvete Bogorodice Marije. Najvjernija odvjetnice na braniku stoj čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom. Amen!

MOLITVA ZA DOMOVINU

ZLATNA DJEČJA
MOLITVA ZA DOMOVINU
zlatnadjecjamolitvazadomovinu.com

Bože, Svevišnji vladaru svih naroda i država, tebe ponizno molimo, pogledaj milostivim okom na našu domovinu i naš narod. Kao što si ti jedan, daj da se tako i cijeli naš narod složi u jednoj pravoj vjeri.

Daj našoj domovini sreću, umnoži joj i blagoslovi stanovnike, obdari nas napretkom u svakom dobru. Čuvaj nas, Bože, od neprijatelja i rata, od raznih bolesti i gladi, od mržnje i nesloge, svađe i nemira.

Sve nas, dobri Bože, nadahni duhom istine i ljubavi da služeći i međusobno se bratski ljubeći, slavimo tebe, višnjega vladara, sada i u nebeskoj domovini dovijeka. Amen.

HITNI BIBLIFONSKI BROJEVI

Sve sto trebaš je Biblja!

Kad si žalostan -nazovi: Ivan 14

Kad te ljudi iznevjere - nazovi: Psalm 27

Kad sagriješiš - nazovi: Psalm 51

Kad si zabrinut - nazovi: Mt 6, 19-34

Kad si u opasnosti - nazovi: Ps 91

Kad izgleda da je Bog daleko - nazovi: Ps 139

Kad tvoja vjera treba poticaj - nazovi: Heb 11

Kad si sam i preplašen - nazovi: Ps 23

Kad si mrzovoljan i kritičan - nazovi: 1 Kor 13

Kad se osjećaš slomljen - nazovi: Rim 8, 31

Kad želiš mir i odmor - nazovi: Mt 11, 25-30

Kad se čini da je svijet veći od Boga - nazovi: Ps 90

Kad ostaviš dom radi posla ili putovanja - nazovi: Ps 121

Kad postaneš sebičan - nazovi: Ps 67

Kad si u depresiji - nazovi: Ps 27

Ako gubiš povjerenje u ljude - nazovi: 1Kor 13

Ako se ljudi čine neljubaznim - nazovi: Iv 15

Ako si obeshrabren u svom poslu - nazovi: Ps 126

Ako te obuzmu ponos i veličina - nazovi: Ps 19

Ako želiš biti plodonosan - nazovi: Iv 15

Za razumijevanje kršćanstva - nazovi: 2 Kor 5,15-19

Za odnos s ljudima - nazovi: Rim 12

Za Pavlovu tajnu sreće - nazovi: Kol 3, 12-17

ALTERNATIVNI BROJEVI:

Za sigurnost - nazovi: Ps 121, 3 Za ohrabrenje - nazovi: Mk 8, 35

N.B.

*Brojevi se mogu birati i izravno. Linija je otvorena
24 sata na dan! Nahrani svoju VJERU i SUMNJA će nestati!*